# GAGARİNGRAD
# MOSKOVA NOTLARI

## BİR KÖYDEN
## BİR BAŞŞEHRE

TARIK BUĞRA

ÖTÜKEN

ÖTÜKEN

**YAYIN NU:** 1916
**EDEBÎ ESERLER:** 975

**T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI**
**SERTİFİKA NUMARASI:** 49269

**ISBN:** 978-625-408-443-0

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

**ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®**
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

**Editör:** Oğuzhan Murat Öztürk

**Son Okuma:** Esra Ermiş

**Kapak Tasarımı:** Ötüken

**Dizgi-Tertip:** Mahmut Doğan

**Kapak Baskısı:** Pelikan Basım

**Baskı:** İMAK OFSET BASIM YAYIN SAN. VE TIC. LTD. ŞTI.
Akçaburgaz Mah. 137. Sok.No: 12 Esenyurt / İstanbul / TÜRKİYE
Sertifika Numarası: 45523 Tel: (0212) 444 62 18

İstanbul- 2022

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir.
Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

**Tarık Buğra** (Doğum: 2 Eylül 1918, Akşehir / Ölüm: 26 Şubat 1994, İstanbul); Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatının en önemli yazarlarından olan Tarık Buğra ilk ve orta tahsilini İstanbul'da tamamladı. Konya Lisesi'ni bitirdi (1936). Çeşitli aralıklarla İstanbul Üniversitesi'nin Tıp, Hukuk ve Edebiyat fakültelerinde ikişer üçer yıl okuyup vazgeçti. Akşehir'de çıkardığı *Nasrettin Hoca* gazetesi ile gazeteciliğe başladı. İstanbul'a gelince *Milliyet*, *Yeni İstanbul*, *Haber* ve *Tercüman* gazetelerinde fıkralar yazdı, sanat sayfaları düzenledi. Haftalık *Yol* dergisini çıkardı.

Tarık Buğra, gazetecilikle olan ilgisini 1983 yılı sonuna kadar devam ettirdi. Gazete yazılarının değişik ve kendine has özellikleri vardır. Hiçbir zaman basmakalıp düşünce ve ideolojilerin takipçisi olmamıştır. Zaman zaman dil, edebiyat ve sanat konularına da yer verdiği bu yazılarında hür, bağımsız ve meseleler karşısında tarafsız bir yazar olma vasfını kaybetmemiştir.

Tarık Buğra, edebiyat dünyasına küçük hikâyelerle girdi. Cumhuriyet gazetesinin açtığı bir yarışmada "Oğlumuz" adlı hikâyesi ile ikinci olması, onun için bir dönüm noktası olmuştur. Daha sonra *Çınaraltı* ve *İstanbul* dergilerinde hikâyeler yazmaya devam etti. Bu hikâyeler kronolojik bir sıra ile incelendiğinde ilk dikkati çeken şeyin, yazarın bir acemilik/çıraklık dönemi olmayışıdır. Hemen her yazarda takip edilen zaman içinde ustalaşma, Tarık Buğra'da görülmez. O, daha ilk hikâyesinde usta bir yazar olduğunu ortaya koymuştur. Hikâyelerinde daha çok yakın çevre, aile hayatı, sevda ilişkileri, küçük kasaba intibaları gibi ferdî ve dar çerçeveli konular göze çarpar. Tarık Buğra olay değil, atmosfer hikâyecisidir.

Roman dünyamızda Tarık Buğra'ya sağlam ve sarsılmaz bir yer sağlayan eseri hiç şüphesiz *Küçük Ağa*'dır. Bu eserde ve bunun devamı olan *Küçük Ağa Ankara'da* ve *Firavun İmanı* romanlarında Millî Mücadele ilk defa değişik bir açıdan ele alınmıştır. Daha çok devletin resmi görüşünden hareket eden Kurtuluş Savaşı romanlarının tam aksine bu üç romanda meseleler, insan/millet açısından ele alınmış, yeni ve doğru bir yorumla ortaya konulmuştur. Bu roman "tarihi açıdan Millî Mücadele'de insanın yeri, milletin yeri nedir?" sorularının cevaplarını araştırır.

Yazar, *Yağmur Beklerken* romanında Serbest Fırka denemesinin, *Gençliğim Eyvah*'da ise 1970'li yıllarda Türkiye'nin bir numaralı meselesi haline gelen anarşi olaylarının değişik yönlerini, perde arkasını tasvir ve tahlil eder. Tarık Buğra, Osmancık romanı ile de, Osmanlı devletinin kuruluş yıllarını anlatmıştır. Bu eserde de cihan devletini kuran irade, şuur ve karakterin tahlili vardır.

Tarık Buğra, roman kahramanlarını idealize etmez. Onun romanlarındaki bütün tipler tabiidir. İnsanı, en gerçek ve inkâr edilemez yanından -mizacından- ve insanın en soylu duygusundan -hüzünlerinden-

ele almıştır. Bu özellikleriyle Tarık Buğra, realizmin Türk romancılığındaki en usta yazarlarından birisidir. Tarık Buğra'da belli ve kalıplaşmış bir fikri ispatlama, yorumlama ve propogandasını yapma endişesi yoktur. O, romanı, roman olarak düşünür. Tarık Buğra'yı bugün ve gelecekte sarsılmaz yapan özellik onun bu tutumudur. Ona göre roman, hatta sanat "kâinatı ve insanları bir mizaca göre yeniden yaratmaktır." Bu açıdan bakılınca Tarık Buğra, bir tahlil ustası olarak göze çarpar. Onun bazı romanlarında insan, bazılarında mesele ön plândadır, fakat ikisi de her zaman dengelidir. Tarık Buğra roman ve tiyatro gibi yarına kalıcı eserlerin en mükemmel kültür Türkçesi ile yazılacağını savunmuştur. Sanat eseri için her türlü basmakalıbı reddeden bağımsız bir sanat anlayışını benimsemiş olan Tarık Buğra, güzel Türkçesi, canlı ve yoğun üslûbu, derin tipleri ile Türk hikâye, tiyatro ve roman yazarlarının başında yer almıştır.

Eserleri: ***Hikâye:*** Oğlumuz (1949), Yarın Diye Bir Şey Yoktur (1952), İki Uyku Arasında (1954), Hikâyeler (1964, yeni ilavelerle 1969) ***Tiyatro:*** Ayakta Durmak İstiyorum, Akümülatörlü Radyo, Yüzlerce Çiçek Birden Açtı (1979) ***Gezi Yazıları:*** Gagaringrad (Moskova Notları) (1962), ***Fıkra ve Deneme:*** Gençlik Türküsü (1964), Düşman Kazanmak Sanatı (1979), Politika Dışı (1992). ***Roman:*** Siyah Kehribar (1955), Küçük Ağa (1964), Küçük Ağa Ankara'da (1966), İbiş'in Rüyası (1970), Firavun İmanı (1976), Gençliğim Eyvah (1979), Dönemeçte (1980), Yalnızlar (1981), Yağmur Beklerken (1981), Osmancık (1983), Dünyanın En Pis Sokağı (1989). ***Senaryo ve oyunu:*** Sıfırdan Doruğa-Patron (1994).

# İÇİNDEKİLER

**GAGARİNGRAD MOSKOVA NOTLARI**
TOHUMUNU ALDATAN AĞAÇ ....17
Tohumuna İhanet Eden Ağaç ....18
Kırık Kalpler ....19
Ümit Fakirin Ekmeğidir ....20
Bir de Şu Var ....21
MOSKOVA'YA GİRİŞ ....23
Mısır Politikası ....23
Havaalanında ....24
Siz Tarık Buğra Bey misiniz? ....25
Uzun, Upuzun Dakikalar ....25
Turistik Moskova ....26
İnsan İnsanla ....27
Milletlerarası Telgraf Servisi ....27
Dinlenmek ve Eğlenmek İhtiyacı ....28
SİNEKLERE SELAM ....29
Köyden İndim Şehire ....30
Votka İçeceğiz ....30
VOTKA VE RUS SARHOŞLARI ....32
Geceyarısı Kanunu ....32
Resmen İçenler ....33
ZENGİN MASALARA VE KADINLARA DAİR ....35
Kimdir Bu Kadınlar ve Bu Erkekler? ....36
Gorki Caddesi ....36
Dövülen Kadınlar ....37
Ev Hanımları ....38
MOSKOVADA BİR GECE YARISI DRAMI ....39
Siz Türk müsünüz? ....39
Bir Başkası ....41
EDEBİ SOHBETLER ....42
Dostoyevski, Tolstoy, Gorki ve Ötekiler ....43
Bizimkilere Gelince ....43
Çalıkuşu mu? ....44
Doktor Jivago Hasta ....45
'KÜÇÜCÜK' BİR TARTIŞMA OLDU ....46
Onlar Başka Tabii ....47
Bir Şaheser Doğuyor ....48
Meselenin Öbür Cephesi ....48

METRO DEYİP GEÇMEYİNİZ....50
Göz Kamaştırıcı Bir Lüks....50
Evet, Stalin de....51
En Son Temizlik Mezardan Başladı....51
Metronun Düşündürdükleri....52
Metrodaki İnsanlar....53
SOVYETLER BİRLİĞİ BAŞARILAR SERGİSİ....54
Sergi ve Pavyonlar....55
Sergiden Estantaneler....56
PARÇA BÖLÜK DİKKAT VEKONUŞMALAR....58
Parti mi, din, mi?....59
Pabuca, Aspirine Dair....60
AYNI BAHSE DEVAM EDELİM....62
NİÇİN GAGARİNGRAD....67
Niçin Gagaringrad?....67
Bu İş Huruşçof İstediği İçin Oluyordu....69
Son Söz....69

**BİR KÖYDEN BİR BAŞŞEHRE**
MİLLİ TAKIMLA 15 GÜNBİR KÖYDEN BİR BAŞŞEHRE....77
Başlarken....77
Halbuki....78
Çünkü...78
Bu Yanlış Bilgi Neye Mal Oldu?....79
TOTO BÜYÜK BİR KEŞİFTİR....81
Sportschule....81
Mükemmel Bir Dinlenme Yeri....81
Werbandsheım u. Sportschule begrüsse sie....82
Sportschule'ye Bayılanlar....82
MİLLİ TAKIM SPORTSCHULE'DE....84
Kamp Programı....85
PROGRAM NASIL TATBİK EDİLDİ....86
KAMPIMIZDAKİ DİSİPLİNSİZLİKLER....87
Puppo'nun Topları....88
Klasik Manada....88
FAYDALANILAMAYAN BÜYÜKİMKÂNLAR....89
TURGAY'IN PABUCU DAMA ATILIYOR....91
Berlin Panteri'nin Pabucu Dama Atılıyor....91
Şehre İnmeler....92
KAMPA BİR KRAL GELDİ....93
Kral'a Göre....93
VAR BEN BU İŞİ BIRAKMAK....95
Uyuyamayan Daha Başkaları da Vardı....96
SPORTSCHULE'DEKİ SON GÜNLERİMİZ....97
Adidas Vakası....98
TÜRK TALEBELER ARASINDA BİR SAAT....100
Fakat Bunun İçin…....100
Daha Mühim Bir Teşebbüs....101
Bağlama ve Dümbelek....101

MOSKOVA'YA VE BÜYÜK MAÇA DOĞRU ..... 103
Heyecan Son Haddinde ..... 104
Ayrılık Gecesi ..... 104
AVERAJ MASALINA MECBURİ DÖNÜŞ ..... 105
Sportschule'den Ayrılış ..... 106
MOSKOVA'DAKİ GÜNLERİMİZ ..... 107
Resmî Ziyaretler ..... 107
Çocuklara Gelince ..... 108
Lenin Stadında Antrenman ..... 108
MOSKOVA MAÇI ..... 110
HİLMİ HASTA ..... 111
Ve Pazar Geldi ..... 111
PUPPO'NUN 4-2-4'Ü 1-4-5 ŞEKLİNİ ALDI ..... 113
Bizim 4-2-4 ..... 113
Kaçan Fırsatlar ..... 114
SOYUNMA ODASI VE SON SÖZÜMÜZ ..... 115
Rus Seyircisi ..... 116
Hakeme Gelince ..... 116
MAÇTAN SONRA ..... 117
Netice ..... 117

Çoban Armağanı

Bu kitapçığı, *Çınaraltı* dergisinde hikâyeciliğime gelişme şansı veren, Türkçenin üstadlarından Yusuf Ziya Ortaç beyefendiye ithaf ediyorum.

Ta. Bu.

# GAGARİNGRAD MOSKOVA NOTLARI*

* "Gagaringrad Moskova Notları" ilk olarak *Yeni İstanbul* gazetesinde 16-31 Temmuz 1961 tarihleri arasında yayımlanmıştır. Eserin Yağmur Yayınları'ndan kitap olarak basılması 1962 yılında gerçekleşmiştir.

Şu küçük kitabın yazarı en büyük faziletin hoşgörürlük (tolerans) olduğunu öğrenmiştir. Kişilerin de, toplumların da, gelişme yolunda ilk ve bırakılamaz gücü hoşgörürlük olacaktır. Veyl bunu anlamadan iyi bir durum, hatta yaşama hakkı umanlara!

Ama hoşgörürlük kendine zıt hırslarla sınırlanmak zorunda bırakılıyor. İnsanoğlunun alın yazısı için kalbiniz burkulacaksa, işte bu sınırlanış yüzünden burkulsun. Çünkü 'taassup', en haklı dâvaların çürütücüsü, yanlışların besleyicisi, bu sınırlanışın önlenemez sonucudur.

Haklı adamın itici, ayırıcı olmaması onun vatandaşlığa, insanlığa, Tanrı'ya karşı borcudur. Haklı dâvaların adamları itici, ayırıcı olmasalardı çağların adları çok daha başka olurdu.

Ama hoşgörürlüğün sınırsız olmasını dilemek, yanılmaz bir insanlık dilemeğe eşittir. Bunun için de saadetimiz uğruna çift yönlü bir çalışma gerekir.

* * *

Bu satırlar bu bahtsız yurdun kaderini yarın ellerine alacaklar için yazılmıştır; politikacılar için değil: Yarının öğretmenleri, sanatçıları, doktorları, yargıçları, mühendisleri ve diğer meslek adayları için. Kof görünüşün aksine, kaderimiz politikacılara değil sizlere bağlıdır.

Şu küçük kitabı aranızdaki komünizm sempatizanlarının, asıl onların okumasını isterdim. Cılız sesimle onlara sesleniyorum:

Sebebiniz ne olursa olsun komünistliğinizden utanmayınız. Sırf komünist olduğunuz için sizi kimsenin hor görmeye, suçlamaya hakkı olmadığını biliniz. Ama o en büyük faziletin, hoşgörürlüğün sizden niçin esirgendiğini, niçin bu esirgeyişin bütün dünyayı sardığını düşününüz. Komünizmin ne olduğunu, Rusya'nın ve peyklerin ne durumda bulunduğunu, hele hele bunları iyice öğreniniz. Kendinize değer veriyor, saygı duyuyorsanız bunu yapmalısınız. Bunu yapan-

lar, -satılmışlar bir yana- aldandıklarını ya da aldatıldıklarını görecek, hoşgörürlüğün neden kendilerinden esirgendiğini anlayacaklar, en mutlu anlamıyla, kurtulacaklardır.

Moskova hava alanına indiğim zaman valizlerimde "silâh, uyuşturucu madde, deklare ettiğimden fazla döviz, yıkıcı neşriyat", kafamda da hiçbir peşin hüküm yoktu. Komünist dünyasının bu başşehrinde 6 gün, 6 gece kaldım, bu arada geniş caddelerinden her yöne akıp giden binlerce insan, yazmaya değmez, ama insanın içinde tortu bırakmaya yeter binlerce yüz gördüm. Bu tortu bende hüzünden başka bir şey değildi. Karşınıza işte çırılçıplak çıkıyorum: Moskova'ya apatik inen bu insan, 'bir şeyler bekleyen', 'bir şeyler yapılmasını sabırsızlıkla bekleyen' yurduna pekâlâ komünist, o değilse, bir komünizm sempatizanı olarak dönebilirdi. Ama ben aynı havaalanından içimde sınırsız bir hüzünle ayrıldım:

Hüznüm Rusya'daki yüz milyonlarca insanın durumundan, sınırsızlığı da yurdumdaki aldanmış veya aldatılmış olanlardan ileri geliyordu.

Bu kitabın, karınca kaderince, yükümü hafifleteceğini umarak avunuyorum.

# TOHUMUNU ALDATAN AĞAÇ

İki defa ölen birçok insan biliyorum. Bu ölümlerden ikincisi daima şahsiyetle ilgilidir ve çoğunlukla bir cinayet olmuştur. Böyle bir cinayetin katili ile maktulü, bugün Kızıl Meydan'daki lüks mozolede yan yana yatıyorlar ve kaderlerine damga bastıkları milyonlarca insandan aynı itibarı görüyorlar: Bu iki insandan biri, ölen Lenin, öteki öldüren Stalin'dir.

Şu okuyacağınız röportaja "Moskova Notları" adını verdim. Bunun yerine 'Kuyruklar Moskovası' da diyebilirdim. Gerçekten de Moskova'daki kuyruklara çeşit ve uzunluk bakımından, dünyanın herhangi bir yerinde, herhangi bir devirde, rastlanacağını sanmıyorum. Ve Moskova'daki bu kuyrukların en uzununu ve devamlısını işte o lüks mozolenin önünde gördüm.

Bana -hem de gururla- söylediklerine göre bu kuyruk, ayazı sıcağından, sıcağı ayazından çarpıcı Kızıl Meydan'da yazın da kışın da, kar demez, kıyamet demez, hep böyle upuzun bulunurmuş. Halbuki bunu bana söyleyen aynı insanlar, Stalin'i yermek, hatta ona küfretmek için, 5 günlük beraberliğimizde en azından beş on defa sebep buldular. Bunları sırası geldikçe yazacağım.

Bu 'Önsöz' biraz uzun olacak. Tıpkı 'Sonsöz'üm gibi. Çünkü kanaatlerimi, gördüklerimden edindiğim düşünceleri röportajımın bu iki parçasında söylemek istiyorum. Aradaki yazılarda ise gördüklerimi göründükleri gibi vermeye çalışacağım. Röportaj, konusu ne olursa olsun, dürüst insanların işidir. Ondan beklenen pratik fayda ancak bu şekilde sağlanır. Mevzu 'Komünist Moskova'dır diye devekuşu olmakta bir mana bulamıyorum. Her müşahedeye, her olaya, ille bir kötü yorum veya kulaktan dolma ve mahiyetleri yüzde yüz politik olan hükümler açısından bakmak zorunda olmadığımızı sanıyor, asıl önemlisi bundan zarardan başka bir sonuç elde edilebileceğini de sanmıyorum:

Moskova'da kuyruklar gördüm, geçim sıkıntısının, hürriyetsizliğin kuyruklardan da kesin belirtilerini gördüm. Ama Moskova'da sanata ve sanatçıya verilen değeri, Sovyetler Birliği Başarılar Sergisi'ni de gördüm. Bunlardan ilk grubu uzun uzun anlatıp, ikinci grubu yokmuş farz etmek veya asil manalarını yok etmeye kalkışan yorumlara girişmek bana hiç de akıllıca bir iş gibi gelmiyor. Kısacası, ben 'Önsöz' ile 'Sonsöz' arasında gördüklerimi göründükleri gibi, hiçbir peşin hükümle zedelemeden, beylik söylenişle, 'objektif' olarak vermeye çalışacağım. Bunların arasında sizlere 'Ne berbat' veya 'Dostlar başından ırak' dedirtecek şeyler çok olacağı gibi, 'Bak, işte bu iyi' veya 'Vay namussuzlar nasıl yapmışlar' dedirtecekler de bulunabilecektir. Çünkü her röportajda olduğu gibi, 'Gagarin Moskovası' için de hükmü elbette siz vereceksiniz. Kendi inancımı röportajdan ayırmak isteyişimi iyi niyetime, kimseyi aldatmamak için harcadığım gayrete vereceğinize inanıyorum.

## Tohumuna İhanet Eden Ağaç

Biz komünizmin daha bir ütopi -ham hayal- haline gelmediği ve devletler tarafından topyekûn lânetlenmediği devrin, kısacası tohumuna ihanet eden bu rejimin insanlığı daha ikiye bölmediği devrin delikanlılarıyız. Bizim zamanımızda, pek de kötü karşılanmayan şu söz sık sık söylenirdi:

"Yirmi yaşına kadar komünist olmayanın kalbi, yirmi yaşından sonra komünist olanın kafası yoktur."

Nükte gibi bir şey. Belki de siz 'düpedüz nükte' diyeceksiniz. Olabilir, ama sadece bugün için, yoksa komünizmin Marks'tan, Engels'den başka silah kullanmadığı, Stalin'in, o Gürcü sadiğinin daha ortaya çıkmadığı, 'Büyük tecrübe'ye daha 'mehil' ve 'avans' tanındığı o devrede bu nükte gerçeğin en tatlı, en tesirli ifadesi idi.

Her insanda bir kalp, bir de kafa vardır ve gençler, o güzelim adıyla, delikanlılar kalplerinin çok iyi farkındadırlar. O halde nedir? Daha doğrusu ne idi komünizmin kalp ile ilgisi, ilişiği?

Birinci Dünya Harbi sonrası ile ikinciyi hazırlayan büyük kriz arasındaki zamanı, sosyal, ekonomik, kısacası politik şartlarıyla hatırlayınız. Öyle bir zamanki, Batı Dünyası bile insan hakları ve sosyal

# BİR KÖYDEN BİR BAŞŞEHRE*

* "Bir Köyden Bir Başşehre" 15 Temuz-30 Temmuz 1961 tarihleri arasında *Türkiye Spor* gazetesinde yayımlanmıştır.

Bu röportajı, idarecisi, futbolcusu, gazetecisi ile, milli takım kafilesine ithaf ediyorum. Duygularımdaki samimiyet yazılarımdaki zaafı affettirecektir sanırım. Burada; vatanseverlik ve mesuliyet duyguları daima heyecan tonunu tutan kafile Başkanı Özyurt'u, kâmil insan Uman'ı, dost yaratılışlı Onuk'u ve basın temsilciliğini hakkıyla başaran Var'ı bilhassa anmak isterim.

Ta. Bu.

# MİLLİ TAKIMLA 15 GÜN
# BİR KÖYDEN BİR BAŞŞEHRE

**Sevindirmeyen Bir Galibiyet**
**Büyük maçtan sonra soyunma odası –**
**Onlar üzgündü, niçin? – Biz memnunduk, niçin? – Averof meselesi – Halbuki her şey bu maç içindi**

**Başlarken**

Dünya Kupası'na dâhil Türkiye-Rusya maçı Moskova'daki Lenin Stadında, 125 bin seyircinin önünde oynanmış ve 1-0 mağlûbiyetimizle neticelenmişti. Terden sırılsıklam olmuş 11 futbolcumuz şimdi, ağır halılarla döşeli, koltukları kadife kaplı lüks soyunma odasında, duşlarını yapmış dinleniyorlar. Hemen hepsinin de göğüsleri hala körük gibi inip kalkıyor. Yorgunlukları değişik, heyecanları değişik, yüz ifadeleri değişik, fakat müsterih olan bir tarafları var: Hepsi de memnun.

Hepsi de memnun, çünkü kendilerine verilen taktik büyük bir ölçüde başarıyla tatbik edildi.

Hepsi de memnun, çünkü yabancı bir sahada, 125 bin yabancının önünde, şöhretli rakiplerine fark yaptırmadılar.

Hepsi de memnun, çünkü onlara, bu maçta asıl mağlubiyetin 2-0'dan sonra başlayacağı söylenmişti.

Futbolcularımızın hepsi de memnundu, fakat idarecilerimizin duyduğu memnuniyetten çok fazla bir şeydi, sevinçti, hatta neşe idi. Nitekim radyo için veya gazeteler için verdikleri beyanatta 'İstediğimizi elde ettiğimiz'den bahsettiler, Mithatpaşa'daki rövanştan bahsettiler.

**Halbuki**

Halbuki ertesi gün maçın tenkidini yapan Rus yazarları, sebebi skordan bambaşka bir şey olan bir üzüntü ile antrenör Gavril Kaçalin'e ve takımlarına yaylım ateşi açıyorlardı. Bunlardan birisi, Rusya'nın en çok satan spor gazetesi *Sovietsky Sports*, "Sevindirmeyen Galibiyet" başlığı altında şöyle diyordu:

"Sempatik Finli hakemin düdüğü oyunu bitirdiği zaman rahat nefes aldık. Çünkü 1-0'lık cılız galibiyetimiz, bizleri, daimî bir beraberlik tehdidi, korkusu altında tutuyordu. Korktuğumuz başımıza gelmediyse, bu doğrudan doğruya Türk takımının çekingenliğindendi."

Diğer yazılar da aşağı yukarı aynı mahiyeti taşıyordu. Kısacası Ruslar, netice bakımından, sadece beraberlik korkusundan bahsediyorlar, takımlarına skor yapamadığı için değil, kendilerine beraberlik korkusu yaşattığı için kızıyorlardı, iyi oynamadığı için kızıyorlardı. Niçin acaba? Bizdeki memnuniyetle, onlardaki kızgınlık ve üzüntünün birbirine zıt değil de birbirlerinden tamamen ayrı sebeplere dayanması nedendi?

**Çünkü...**

Bizim grubumuzda Şili yolcusunun kaderi hiç şüphesiz Türkiye-Rusya maçlarının sonucuna bağlıdır. Bunu bütün dünya biliyor. Biz de biliyoruz. Fakat bizim federasyonun bu bilgisi mesela Almanlarınkinden, mesela Ruslarınkinden çok farklı, tamamen farklı idi.

Sportmen Norveç'e bizim federasyon da müspet, menfi, yani ne bize karşı, ne de Ruslara karşı bir sürpriz şansı tanımıyordu. Fakat bizim federasyon, diğerlerinden farklı olarak hesabını şöyle yapmaktaydı:

"Moskova'da bir beraberlik kopartırsam tamam. Rus takımını Mithatpaşa'da nasıl olsa haklarım. O zaman Şili yolu benimdir. Hatta Moskova beraberlik olmasa da olur. Yeter ki fark ikiyi geçmesin veya bulmasın: 1-0, 2-1 de güzeldir."

Bizim federasyon hesabını böyle yapıyor, daha açıkçası hesabını Dünya Kupası karşılaşmalarında averaj varmış gibi yapıyordu.

Halbuki Dünya Kupası'nda averaj yok, sadece puan vardı ve

puanlar eşit olunca, bir galibiyet, bir mağlubiyet takımları üçüncü maça götürüyordu. Rus gazetelerinin skordan ziyade bu husus üzerinde duruşları da bu yüzdendi ve 125 bin Rus seyircisinin beraberlik korkusuyla titremesi bu yüzdendi. Yoksa galibiyet, galibiyetti.

Ve federasyonumuzun bu yanlış bilgisi affedilir cinsten bir şey sayılmazdı.

**Bu Yanlış Bilgi Neye Mal Oldu?**

Federasyonumuzun bu yanlış bilgisi bize neye mal oldu? Bunu başka bir şekilde de sorabiliriz:

Acaba biz Moskova'da mutlaka beraberlik için veya -ihtimal baya- galibiyet için oynasa idik, hedefimizi elde edebilir mi idik? Haydi 0-0'ı koruyamadık diyelim, 1-0'dan sonra bir gol imkânı da biz arasak atamaz, daha fenası 1-0'ı bile koruyamaz mı idik?

İtiraf etmek zorundayım ki, bu pek nazarî bir tartışma konusudur ve pratik bir netice vermesi belki de imkânsızdır. Çünkü evet diyecek olanların da ellerinde delil olarak sadece mantıkları, iki takım hakkındaki çok sübjektif hükümleri vardır.

Ben Moskova maçını, yani iki takımı karşı karşıya gören bir gazeteci olarak kendi kanaatimi sırası gelince elbette yazacağım. Burada giriş yazısında bu meseleye bu kadar geniş yer vermem şundandır:

Bir Federasyonun katıldığı -hem de Dünya Kupası gibi- bir turnuvanın statükosunu bilmemesi başlı başına bir dâvadır.

Öyle hareket edişimde bir sebep daha var:

Hatırlarsınız: Her şey Moskova maçı içindi. Belki de haklı olarak arada bir de Norveç maçları yokmuş gibi düşünüyor, duyuyorduk. Hannover'deki büyük kamp sadece Moskova maçı içindi.

Böyle olunca şu sual kendiliğinden ortaya çıkmaz mı: Bütün bunlar yalnız bir prestij mesele için mi idi? Yani pratik hiçbir hedef yok mu idi?

İşte ben, yarından itibaren sizlere, milli takımla birlikte geçirdiğim günleri şu giriş yazısındaki soruların ışığı altında anlatmağa çalışacağım. Bu yazılarda neşeleneceğiniz bahisler bulacağınız gibi, üzüleceğiniz bahisler de bulacağınızı sanıyorum. Çünkü bu yazılara hiçbir şahsi hesap müdahale etmeyecektir. Kafilemizdeki şahıslar-